

Remissvar “EU-kommissionens meddelande – Mot en modernare och mer europeisk ram för upphovsrätten” (Ju2016/00084/L3)

Om Film&TV-Producenterna

Film&TV-Producenterna är en branschorganisation för produktionsbolag i Sverige som producerar långfilm, dramaserier, dokumentärfilm, tv-program och reklamfilm. Organisationen har för närvarande 125 medlemsbolag med en sammanlagd omsättning på 4,3 miljarder kr och representerar merparten av svensk film- och tv-produktion.

Nedan lämnas synpunkter på de delar i Meddelandet som vi anser är av direkt och av omedelbar betydelse för våra medlemmar.

Svensk film – finansieringsstrukturer och distributionsmodeller

Det nuvarande upphovsrättsliga systemet är en hörnsten i den digitala ekonomin som genererar 7 miljoner jobb, bidrar med 509 miljarder till EUs BNP och utgör basen för utbudet av mer än 3 600 audiovisuella digitala tjänster i Europa¹. För filmproducenter är en viktig grundpelare i denna ekonomi möjligheten att fritt avtala om i vilka territorier en produktion ska finansieras, produceras och distribueras eller på annat sätt exploateras.

I ett litet land och begränsat språkområde som Sverige är det en stor utmaning att finansiera film och dramaserier. En genomsnittlig svensk långfilm kostar ca 20 - 25 miljoner kronor att producera. På grund av de stora ekonomiska investeringar som krävs, så måste finansieringen, den ekonomiska risken i produktionen och distributionen spridas på flera händer. Detta sker genom att distributionsrättigheter för olika plattformar, språk och

¹ European Audiovisual Observatory (http://www.obs.coe.int/en/-/more-than-3-000-on-demand-services-in-europe?redirect=http%3A%2F%2Fwww.obs.coe.int%2Fen%2Fpress%2Findividual-press-releases%2F2013%3Bjsessionid%3D311FA48888968B01F86CEFA63F51BDD2%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_AboWabb2yPCc%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D2se).

territorier överläts på aktörer som är specialiserade på marknadsföring och distribution för respektive land eller område.

Filmproducenternas möjlighet att kunna anpassa finansieringsmodell och distribution utifrån den aktuella filmens individuella förutsättningar är en förutsättning för att kunna finansiera svensk film idag. Vikten av att kunna upplåta licenser som är begränsade till olika territorier för finansieringen av film har också påvisats i River Associates studie med titeln ” *Economic Analysis of the Territoriality of the Making Available Right i the EU*”, vilken togs fram på uppdrag av EU-Kommissionen.

Idag går svenska filmer på export och deltar i filmfestivaler runt om i världen. Svenska dramaserier exporteras och finansieras genom exklusiva, territoriellt begränsade visningsrätter. Om möjligheten att avtala om exklusivitet och territoriella rättigheter tas bort eller begränsas, går det omedelbart ut över europeiska distributörers incitament att marknadsföra och distribuera svensk film. Därmed undergrävs också möjligheterna att finansiera svensk film.

Förutsättningar för en fungerande digital inre marknad:

- **Tydliga immateriella rättigheter.** Den digitala teknologin utvecklas snabbt, men kostnaderna för produktion, marknadsföring och distribution av film är fortsatt höga. Med tanke på den finansiella risk våra medlemsbolag tar är de helt beroende av att de har tydliga förfoganderättigheter till sina verk. En begränsning av avtalsfriheten underminerar möjligheten att finansiera och optimera distributionen av filmerna, vilket ytterst drabbar konsumenterna.
- **Utveckling av nya plattformar och lokal förankring.** Nya distributionsmetoder för online-distribution (streaming, nedladdning, prenumerationstjänster, etc.) utvecklas ständigt. Det återstår att se vilka av dessa tjänster konsumenterna kommer att föredra. Experimentella mindre aktörer, med nationell/lokal förankring har sannolikt större möjligheter att förstå och möta de lokala konsumenternas önskemål och kan erbjuda ett språkligt och kulturellt relevant innehåll. Det är mycket viktigt att Kommissionen inte i detta läge utesluter nya lösningar och affärsmodeller eller favoriserar större aktörer på bekostnad av de mindre. Marknaden utvecklar just nu själv lösningar för att möta konsumenternas efterfrågan av specifika onlinetjänster.
- **Nya finansieringsmodeller.** Svenska producenter och distributörer söker idag finansieringsmodeller i vilka de nya distributionskanalerna kan bidra till finansieringen av filmerna. Vi eftersträvar att nya plattformar ska kunna gå in som finansiärer och dela risken med andra mer traditionella distributörer och TV-kanaler. Online-distribution kan inte ses enbart som en potentiell extraintäkt för rättsinnehavare, utan måste också kunna bidra till finansieringen av filmer på ett liknande sätt som redan gäller för försålda rättigheter till bio, DVD och TV. Fungerande modeller för detta har börjat växa fram även om de ännu inte utvecklats fullt ut på marknaden.

Risker med ett tvingande alleuropeiska licenssystem

Kommissionen hänvisar i flera av sina senaste styrdokument till "respekt för värdet av rättigheterna inom den audiovisuella sektorn". Vidare konstaterar Kommissionen i Meddelandet att dess långsiktiga mål är att etablera **fullständig gränsöverskridande tillgång. Detta är svårförenligt med våra finansierings- och distributionsmodeller, vilka avspeglar marknadens ekonomiska verklighet som beskrivits ovan.**

Film&TV-Producenterna anser att införandet av en tvingande alleuropeisk licensering för nätet allvarligt skulle urholka den svenska film- och TV-produktionen, eftersom det med stor sannolikhet skulle leda till en monopolisering av marknaden till fördel för några få globala jättar, på bekostnad av de små och medelstora företag som idag utgör ryggraden i film-och TV-produktion i Europa. En sådan utveckling skulle otvetydigt leda till att den kulturella mångfalden i film- och TV-innehåll på nätet skulle riskeras och inte minst gå ut över tillgången på mindre kommersiellt gångbart innehåll, vilket för ett litet språkområde som Sverige skulle vara förödande.

Särskilt om Portabilitet

Med hänsyn till Kommissionens förslag till Förordning om säkerställande av gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden, stödjer vi **balanserade åtgärder** för att möjliggöra tillfällig åtkomst till film- och TV-tjänster online till vilka konsumenterna har lagligt tillträde till när de reser inom EU och inte befinner sig i bosättningslandet.

Dock konstaterar vi att **föreslagen förordning saknar väsentliga skyddsåtgärder** som den audiovisuella sektorn vid upprepade tillfällen har efterfrågat. Bristen på sådana skyddsåtgärder riskerar att underminera möjligheten till exklusiv territoriell licensiering vilken utgör hela grunden för hur film och TV-serier finansieras, marknadsförs och distribueras.

Som nämnts ovan, går det omedelbart ut över europeiska distributörernas incitament att marknadsföra och distribuera svensk film om möjligheten att avtala om exklusivitet och territoriella rättigheter begränsas. Därmed undergrävs också möjligheterna att finansiera svensk film.

För att upprätta ett rättvist, ändamålsenligt och effektivt system för att uppnå portabilitet som tillgodoser efterfrågan hos konsumenterna och samtidigt tar hänsyn till behovet av territoriell exklusivitet krävs följande justeringar:

1. **Effektiv och säker autentisering måste vara ett absolut krav** för de relevanta innehållstjänsterna online - i föreslagen Förordning har detta lämnats öppet som en möjlighet (rättighetshavare "kan" kräva autentisering).
2. **Begreppet "tillfälligt närvarande" måste begränsas** för att klargöra att närvaron i en annan medlemsstat än bosättningslandet är av övergående natur och under en begränsad tidsperiod.

3. Avsaknaden av lämpliga skyddsåtgärder såsom beskrivits ovan innebär att rättighetshavarna måste ompröva och omförhandla individuella avtal för att säkerställa att dessa delar behandlas och hanteras på ett ändamålsenligt sätt, i brist på rättslig tydlighet i Förordningen. **Den nu föreslagna övergångsperioden om sex månader är otillräcklig för att hantera de juridiska och praktiska följder som tillämpningen av Förordningen får på befintliga avtal och förvärvade rättigheter.**

Särskilt om en Eventuell Översyn av Direktivet om Satellit- och Kabelsändningar

- Vi stödjer **inte** en utvidgning av ursprungslandsprincipen vid licensiering utöver den som för närvarande omfattas av Direktivet. En sådan vidgning skulle minska den avtalsrättsliga- och kommersiella frihet som krävs för att skapa lämpliga finansierings- och distributionsförutsättningar för varje enskild titel.
- Vi stödjer **inte** en utvidgning av obligatorisk kollektiv förvaltning av rättigheter. Flexibiliteten för rättighetshavare, att kunna välja enskild eller kollektiv licensiering efter eget val, bör bevaras.
- Marknaden fortsätter att leverera ett brett utbud av tjänster med tilltalande, nya funktionaliteter till publik över hela Europa.

Särskilt om undantag på upphovsrättens område

- Det nuvarande systemet med ett obligatoriskt, och i övrigt, frivilliga undantag i upphovsrättsdirektivet möjliggör en flexibel och proportionerlig användning av skyddade verk, en tillräcklig grad av harmonisering har därmed uppnåtts. Med nuvarande alternativ, kan EU:s medlemsstater, i enlighet med subsidiaritetsprincipen, själva bestämma vilka begränsningar och/eller undantag de anser bäst lämpade att tjäna allmänintresset, främja ekonomisk tillväxt samt bevara kulturarvet och mångfald.
- Vi föredrar avtal som har förhandlats fram mellan rättighetsinnehavare och olika användargrupper, som motsvarar de specifika behov enskilda användargrupper har och som tar hänsyn till ny teknologisk utveckling.

Särskilt om Ersättning till Upphovsmän/Utövande Konstnärer

- Frågan om ersättning till relevanta rättighetsinnehavare är en viktig angelägenhet och det finns vidare skäl att fundera över hur ersättningsmodellerna kan fungera i en audiovisuell värdekedja där online-distribution kommer att spela en allt viktigare roll.
- Eventuella ställningstaganden på detta område bör dock vara väl underbyggda och utformade utifrån en strävan att hitta verkliga lösningar på verkliga, uppvisade problem. På detta sätt kan man undvika att störa de ersättningsmekanismer som utvecklats under många år av förhandlingar och genom pragmatiska lösningar med beaktande av den faktiska affären, nationell lagstiftning, arbetsmarknaden och kulturella traditioner, samt långvariga kollektivförhandlingar.

Särskilt om Verkställighet

- Vi stödjer EU:s politik och lagstiftning som syftar till att minska alla former av kränkning av immateriella rättigheter.
- Vi ser inte ett behov av att åter öppna E-handelsdirektivet, men tolkningsvägledning från Kommissionen samt kodifiering av EG-domstolen skulle kunna vara till hjälp.

SLUTSATS:

1. Alla förändringar av det upphovsrättsliga systemet inom EU måste **vara väl underbyggda** och säkra att det finns relevanta och tillräckliga belägg för att en förändring behövs och som visar att förändringarna bidrar till en ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning.
2. Modern upphovsrättslag och politik måste **möjliggöra återhämtning av investeringar och ersättning till rättighetshavare och på samma gång ge de bästa möjliga förutsättningarna för tillgång till film och TV för publiken i Europa.**
3. **Europa måste bevara avtalsfrihet**, för att möjliggöra bästa kommersiella förutsättningar för varje enskild film eller TV-program och se till att den kan avnjutas av bredast möjliga publik i Europa och internationellt.
4. Det ligger i Europas intresse att främja en **hållbar europeisk audiovisuell industri**, så att vi kan upprätthålla och utöka vårt viktiga bidrag till sysselsättningen och den europeiska ekonomin.

Med anledning av detta motsätter sig Film&TV-Producenterna regleringar som skulle innebära begränsningar av ensamrätten och avtalsfriheten. Vi tror starkt på att den bästa vägen framåt för att öka tillgängligheten av online-tjänster för konsumenterna är att låta marknaden utveckla nya modeller för olika typer av produkter och tjänster som efterfrågas av de europeiska konsumenterna och ge direkta incitament för företagande och innovation på denna växande marknad.

I avsaknad av bevis på marknadsmisslyckande bör det inte vidtas några lagstiftningsåtgärder eller politiska åtgärder för filmsektorn och den audiovisuella industrin som begränsar den avtalsrättsliga- och kommersiella friheten avseende frågan om territorialitet samt exklusivitetsbestämmelser. Påtvingade affärsmodeller och distributionsmetoder främjar inte en hållbar audiovisuell näring.

Branschen behöver kunna anpassa sig – utan lagstiftningsåtgärder – till förändrade marknadsmässiga och kommersiella förhållanden. I de situationer då påvisbar och hållbar efterfrågan från konsumenterna föreligger reagerar marknaden redan på ett, för alla inblandade, lämpligt och positivt sätt.

Björn Rosengren

Ordförande, Film&TV-Producenterna